

ХУУЛЬ ЗҮЙ, ДОТООД ХЭРГИЙН САЙД,
НИЙГМИЙН ХАМГААЛАЛ, ХӨДӨЛМӨРИЙН САЙДЫН
ХАМТАРСАН ТУШААЛ

2009 оны 2 дугаар
сарын 20-ны өдөр

Дугаар 69 / 55

Улаанбаатар
хот

Албадан сургалт зохион байгуулах журам,
сургалтын хөтөлбөр батлах тухай

Гэр бүлийн хүчирхийлэлтэй тэмцэх тухай хуулийн 7 дугаар зүйлийн 7.3.2. дахь заалтыг үндэслэн ТУШААХ нь:

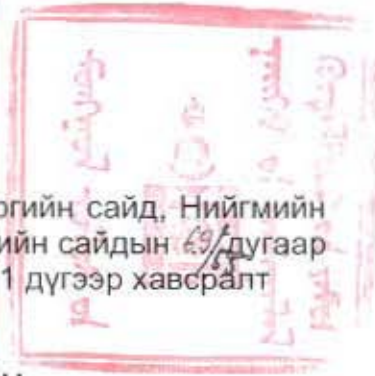
1. "Гэр бүлийн хүчирхийлэл үйлдэгчийн зан үйлд нөлөөлөх албадан сургалт зохион байгуулах журам"-ыг 1 дүгээр, "Гэр бүлийн хүчирхийлэл үйлдэгчийн зан үйлд нөлөөлөх албадан сургалтын хөтөлбөр"-ийг 2 дугаар хавсралтаар тус тус баталсугай.

2. Энэ тушаалын хэрэгжилтийг зохион байгуулан хяналт тавьж, холбогдох зардлыг жил бүрийн төсөв, гадаад орон, олон улсын байгууллагын хандив, тусламжийн хүрээнд зохицуулан шийдвэрлэж ажиллахыг Цагдаагийн ерөнхий газар /Д.Сандаг-Очир/, Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх ерөнхий газар /Д.Батжаргал/, Нийгмийн хамгаалал, хөдөлмөрийн яамны Бодлогын хэрэгжилтийг зохицуулах газар /Т.Энхтуяа/-д тус тус даалгасугай.

3. Албадан сургалтыг зохион явуулах талаар арга зүйн гарын авлага бэлтгэн гаргах, сургалт зохион байгуулах баг, мэргэжилтнийг мэргэшүүлэн бэлтгэх ажлыг удирдан зохион байгуулахыг Хууль зүй, дотоод хэргийн яамны Бодлогын хэрэгжилтийг зохицуулах газар /Т.Алтангэрэл/ Нийгмийн хамгаалал, хөдөлмөрийн яамны Бодлогын хэрэгжилтийг зохицуулах газар /Т.Энхтуяа/-д тус тус даалгасугай.

ХУУЛЬ ЗҮЙ, ДОТООД
ХЭРГИЙН САЙД
Ц.НЯМДОРЖ

НИЙГМИЙН ХАМГААЛАЛ,
ХӨДӨЛМӨРИЙН САЙД
Т.ГАНДИ

Хууль зүй, дотоод хэргийн сайд, Нийгмийн хамгаалал, хөдөлмөрийн сайдын 69/дугаар хамтарсан тушаалын 1 дүгээр хавсралт

ГЭР БҮЛИЙН ХҮЧИРХИЙЛЭЛ ҮЙЛДЭГЧИЙН ЗАН ҮЙЛД НӨЛӨӨЛӨХ АЛБАДАН СУРГАЛТ ЗОХИОН БАЙГУУЛАХ ЖУРАМ

Нэг. Нийтлэг үндэслэл

1.1. Гэр бүлийн хүчирхийлэл үйлдэгчийн зан үйл, ухамсарт нөлөөлөн хүмүүжүүлэх зорилго бүхий албадан сургалтыг шүүхийн шийдвэрийн дагуу эрх бүхий мэргэжлийн байгууллагууд хариуцан зохион байгуулахад энэхүү журмыг мөрдөнө.

1.2. Гэр бүлийн хүчирхийлэл үйлдэгчийн зан үйлд нөлөөлөх албадан сургалт /цаашид "албадан сургалт" гэх/-ыг зохион байгуулахад Гэр бүлийн хүчирхийлэлтэй тэмцэх тухай хууль, Цагдаагийн байгууллагын тухай хууль, Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх тухай хууль, Нийгмийн халамжийн тухай хууль болон холбогдох бусад хууль тогтоомжийг баримтална.

1.3. Албадан сургалтыг шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллага болон Гэр бүлийн хүчирхийлэлтэй тэмцэх тухай хуульд заасны дагуу аймаг, нийслэлийн цагдаагийн газар /хэлтэс/ Засаг даргын Тамгын газрын Нийгмийн бодлогын асуудал хариуцсан нэгжийн нийгмийн ажилтантай хамтран зохион байгуулна.

1.4. Энэ журмын 1.3.-т заасан этгээд нь албадан сургалтын хичээлийг хөтөлбөрт заасан агуулгын дагуу мэргэжлийн түвшинд зохион байгуулах зорилгоор Гэр бүлийн хүчирхийлэлтэй тэмцэх тухай хуульд заасан мэргэжлийн байгууллага, сэтгэл зүйчтэй гэрээ байгуулан хамтран ажиллаж, мэргэжил, арга зүйн зөвлөгөө, туслалцаа авч болно.

1.5. Албадан сургалт нь гэр бүлийн хүчирхийлэл үйлдэгчийн хүчирхийлэл бүхий үйлдлийг таслан зогсоох төдийгүй хүчирхийлэлгүйгээр асуудлыг шийдэх арга зам, эерэг зан үйлийг төлөвшүүлж, хохирогчийн аюулгүй байдлыг хамгаалахад чиглэх бөгөөд сургалтанд дараахь зарчмыг баримтална:

1.5.1. албадан сургалтанд оролцогчтой ажиллах явцдаа хохирогчийн аюулгүй байдлыг хангах;

1.5.2. хүний эрх, эрх чөлөөг хүндэтгэн, хувь хүний нууцыг хадгалах;

1.5.3. сургалтанд оролцогчийн зан үйл бүрэн өөрчлөгдөх болон үйлдлээ зогсоох хүртэл орчны дэмжлэг, шахалт, цаг хугацаа шаардлагатайг харгалзан тогтвортой ажиллагааг хангах;

1.5.4. салбар дундын уялдаа холбоог хангаж хамтран ажиллах;

1.5.5. хүчирхийлэл үйлдэгч хүчирхийлэл бүхий үйлдлээ таслан зогсоох, зан үйлээ өөрчлөн төлөвшүүлэхэд зан байдлын онцлог, хэрэгцээнд нь суурилсан мэдээлэл, сургалтаар хангах.

Хоёр. Мэдээлэл цуглуулах, солилцох журам

2.1. Хохирогчийг хамгаалах, албадан сургалтыг үр дүнтэй цогц хэлбэрээр зохион байгуулахын тулд зохион байгуулагчид салбар хоорондын мэдээлэл солилцох үйл ажиллагааг нээлттэй, нягт, уян хатан байлгаж дор дурдсанаар хамтран ажиллана:

2.1.1 хохирогч болон хүүхдийн байгаа газар, тухайн орчны аюулгүйн түвшин тогтоогдсон эсэхийг анхаарч, хүүхэд хүчирхийллийн хохирогч болсон бол хүүхэд хамгааллын үйлчилгээнд мэдэгдэх;

2.1.2. хохирогчид эмнэлгийн тусламж шаардлагатай, сэтгэцийн хямралын хурц хэлбэрт орсон тохиолдолд эмнэлгийн нэг цэгийн үйлчилгээний мэргэжилтнүүдэд нэн даруй мэдэгдэх;

2.1.3. албадан сургалтанд оролцогч согтуурах, мансуурах донтой өвчтэй, албадан эмчилгээнд хамруулах шаардлагатай эсэхийг тогтоож, холбогдох байгууллагуудад мэдэгдэх;

2.1.4. хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэнд тусгайлсан туслалцаа үзүүлэх шаардлагатай эсэхийг тогтоож, холбогдох байгууллагад мэдэгдэх;

2.1.5. хохирогчийн аюулгүй байдлыг хамгаалахад болон гэр бүлийн бусад гишүүдэд хууль зүй, сэтгэл зүйн зөвлөгөө, дэмжлэг шаардлагатай байгаа эсэхийг тогтоох.

2.2. Албадан сургалтын оролцогч болон зохион байгуулагчид оролцогчийн хувийн мэдээллийг дор дурдсанаас бусад тохиолдолд бусад этгээдэд задруулахыг хориглож, энэ тухай бичгээр баталгаажуулна:

2.2.1. тухайн оролцогч нь өөрөө зөвшөөрч гарын үсэг зурсан, бусдад мэдэгдэж болох мэдээлэл;

2.2.3. албадан сургалтын үед тусгайлан бичлэг хийх талаар бүх оролцогчдын зөвшөөрлийг бичгээр авсан тохиолдолд аудио болон видео бичлэг хийх;

2.2.4. Хууль тогтоомжид заасан бусад мэдээлэл.

2.3. Дараахь этгээдүүдийг оролцогчийн талаарх холбогдох мэдээллээр хангахыг зөвшөөрнө.

2.3.1. хохирогч, хүүхэд;

2.3.2. шүүх, прокурорын байгууллага;

2.3.3. цагдаагийн байгууллага;

2.3.4. шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллага;

2.3.5. нийгмийн ажилтан;

- 2.3.6. оролцогч болон хохирогчийн өмгөөлөгч;
- 2.3.7. хүүхэд хамгааллын байгууллага, итгэмжлэгдсэн төлөөлөгч;
- 2.3.8. тухайн оролцогчийн хамрагдаж буй архивалт, мансуурлын эсрэг эмчилгээ заслын хөтөлбөр, сэтгэцийн эрүүл мэндийн байгууллагын бусад хөтөлбөрийн ажилтан;
- 2.3.9. тухайн оролцогчийн хүчирхийлэл, заналхийлэлд өртөж болзошгүй эрсдэл бүхий этгээд.

2.4. Хохирогч зөвшөөрснөөс бусад тохиолдолд хохирогчийн өгсөн мэдээллийг сургалт зохион байгуулагч бусдад задруулахыг хориглоно.

Гурав. Албадан сургалт зохион байгуулагчийн эрх, үүрэг

3.1. Цагдаагийн байгууллага дор дурдсан эрх, үүрэг хүлээнэ:

3.1.1. хорих, баривчлах ялаар шийтгэгдсэнээс бусад этгээдийг албадан сургалтанд хамруулах талаар шүүхийн шийдвэр гарсан бол уг сургалтыг нийгмийн ажилтантай хамтран зохион байгуулах;

3.1.2. хүчирхийлэл үйлдэгчийн эрхийг хязгаарлах арга хэмжээ авахуулах хүсэлтийг шүүхэд гаргах;

3.1.3. албадан сургалтанд оролцогчийг согтуурах болон мансуурах донтой эсэхийг нь тогтоолгохоор, хэрэв шаардлагатай бол эмчлүүлэхээр мэргэжлийн эмнэлгийн байгууллагад шилжүүлэх талаар холбогдох арга хэмжээ авах.

3.2. Энэ журмын 3.1.2.-т заасан хүсэлт гаргахдаа эрх бүхий алба хаагч тэмдэглэл хөтлөх бөгөөд түүнд хүчирхийлэл үйлдэгдсэн газар, он, сар, өдөр, цаг, хүчирхийлэл үйлдэгчийн овог, нэр, хаяг, эрхэлсэн ажил, зөрчлийн байдал, учруулсан хохирол, захиргааны хариуцлага хүлээлгэх хууль тогтоомжийн холбогдох заалт /эрх хязгаарлах тухай/, хохирогч болон гэрчийн нэр, хаяг, хүчирхийлэл үйлдсэн этгээдийн тайлбар, зөрчлийг хянан шийдвэрлэхэд зайлшгүй шаардлагатай бусад мэдээллийг тусган хүчирхийлэл үйлдсэн этгээд, хохирогч болон гэрчээр гарын үсэг зуруулж, авахуулах арга хэмжээний саналын хамт харьяалах шүүхэд хүргүүлнэ.

3.3. Нийгмийн ажилтан дор дурдсан эрх, үүрэг хүлээнэ:

3.3.1. шүүхийн шийдвэрт үндэслэн албадан сургалтын хичээлийн хуваарь, агуулгыг оролцогчийн онцлогт тохируулан зохион байгуулах;

3.3.2. холбогдох бусад байгууллагуудтай хамтран тухайн гэр бүлийн хүчирхийллийн эрсдлийн нөхцөл байдлын үнэлгээг хийж, уг үнэлгээнд тулгуурлан сургалтанд оролцогч нэг бүрийн онцлогт тохирсон зан үйлд нөлөөлөх сэтгэл заслын төлөвлөгөөг сэтгэл зүйч, сэтгэл засалчтай хамтран тусгайлан боловсруулах;

3.3.3. хүчирхийлэл үйлдэгчийн зан үйлд нөлөөлөх албадан сургалтын явц, нөлөө, үр дүнгийн тухай мэдээллийг хохирогчтой харилцан солилцсоны үндсэн дээр цаашдын үйлчилгээний чиглэлийг тодорхойлох;

3.3.4. албадан сургалтын үргэлжлэх хугацаа, явцын талаар хохирогчид мэдэгдэх;

3.3.5. хохирогч хуулийн болон нийгмийн ажлын үйлчилгээний бусад байгууллагад хандах, холбогдох дэмжлэг, туслалцаанд хамрагдах шаардлагатай бол мэдээлэл өгч, холбон зуучилж туслалцаа үзүүлэх;

3.3.6. хохирогчид өөрийгөө болон гэр бүлийн бусад гишүүдийг хамгаалах төлөвлөгөө боловсруулахад нь туслах;

3.4. Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллага дор дурдсан эрх, үүрэг хүлээнэ:

3.4.1. хорих болон баривчлах ял эдлүүлэхээр шийтгэгдсэн этгээдийг албадан сургалтанд хамруулахаар шүүхийн шийдвэрт заасан бол уг сургалтыг нийгмийн ажилтантай хамтран зохион байгуулах;

3.4.2. албадан сургалтын үргэлжлэх хугацаа, явцын талаар хохирогчид мэдэгдэх;

3.4.3. албадан сургалтын хугацаанд хохирогчийн аюулгүй байдлыг хангах зорилгоор хохирогчид зориулсан тусгай үйл ажиллагаа, яаралтай тусламж, түр хамгаалах байр, эмнэлэгийн нэг цэгийн үйлчилгээгээр хангах бол энэ талаар түүнд мэдээлэл өгөх.

Нийгмийн ажилтан болон шүүхийн шийдвэр биелүүлэх байгууллага энэ журмын 3.3.4., 3.4.2.-т заасан мэдээллийг өгөхдөө сургалтын үйл ажиллагаанд оролцохыг хохирогчоос шаардах, урихыг хориглоно.

Дөрөв. Албадан сургалтанд тавигдах шаардлага

4.1. Албадан сургалтыг дор дурдсанаар зохион байгуулна:

4.1.1. сургалтанд 2-12 хүнийг хамруулах;

4.1.2. бүлгийн сургалтанд ижил хүйсийн оролцогчдыг хамруулах;

4.1.3. нэг удаагийн сургалтын үргэлжлэх хугацаа 90 минутаас багагүй байх;

4.2. Бүлгийн сургалт нь оролцогчид, бүлэгт туслагч, тухайн бүлгийн удирдагчийн тусгайлан урьсанаас бусад этгээдэд хаалттай байх бөгөөд бүлгийн удирдагч тусгайлан дараахь этгээдүүдийг урьж болно:

4.2.1. холбогдох салбарын мэргэжилтэн;

4.2.2. дүлий болон сонсголын бэрхшээлтэй оролцогчид зориулсан хэлмэрч;

4.2.3. хэрэгцээтэй бусад мэдээлэл хийх мэргэжилтэн.

4.3. Оролцогчийг тухайн албадан сургалтын үед өөр бусад сэтгэл заслын хөтөлбөр, албадан эмчилгээнд давхар хамрагдаж байгаа эсэхийг тодруулна.

ГЭР БҮЛИЙН ХҮЧИРХИЙЛЭЛ ҮЙЛДЭГЧИЙН ЗАН ҮЙЛД НӨЛӨӨЛӨХ АЛБАДАН СУРГАЛТЫН ХӨТӨЛБӨР

Нэг. Албадан сургалтын үе шат

1.1. Албадан сургалтыг 12 хүртэлх сарын хугацаанд зохион байгуулах бөгөөд 7 хоногт 1-3 удаагийн давталттай явуулна.

1.2. Албадан сургалт нь 20 цуврал хичээлтэй, 7,14, 20 дугаар хичээлээр явцын болон эцсийн үр дүнгийн үнэлгээ хийнэ.

1.3. Албадан сургалтын явцад зан үйл өөрчлөгдөх дараахь 5 үе шатыг харгалзан үзнэ;

1.3.1. эсэргүүцэл ба эргэцүүлэн бодох үе шат;

1.3.2. зан үйлээ өөрчлөх хүсэл эрмэлзлэлийг дэмжих үе шат;

1.3.3. хариуцлагаа ухамсарлаж, зан үйлээ өөрчлөх, эерэг зан үйлийг хөгжүүлэх шийдвэр гаргах үе шат;

1.3.4. зан үйлдээ хяналт тавих арга замыг сургаж дадлагажуулах үе шат;

1.3.5. зан үйлдээ хяналт тавьж, эерэг зан үйлийг хэвшүүлж, бататгахад нь нөлөөлж, дахин хүчирхийлэл үйлдэхээс урьдчилан сэргийлэх.

1.4. Хичээл тус бүр дараахь бүтэцтэй байж болох бөгөөд оролцогчдын тухайн үеийн онцлогт тохируулан зохион байгуулна:

1.4.1. нүүр хагарах дасгал буюу өмнөх хичээлийн талаарх сэтгэгдэл, гэрийн даалгаврын биелэлтийн байдлын талаар оролцогч бүр ярилцах;

1.4.2. сэдвийн хүрээнд дасгал хийх;

1.4.3. сэдвийн хүрээнд мэдээлэл өгөх;

1.4.4. гэрийн даалгавар хийх талаар зөвлөмж, ярилцлага, дадлага хийх.

Хоёр. Албадан сургалтын хичээлийн сэдвийн хүрээ

2.1. Албадан сургалтын хичээлийг дараахь сэдвийн хүрээнд зохион байгуулна:

Хичээл 1

- Гэр бүлийн хүчирхийллийн тухай тодорхойлолт, илрэх хэлбэр;
- Эсэргүүцэл ба эргэцүүлэл;
- Уураа хянах.

Хичээл 2

- Гэр бүлийн хүчирхийллийн давтамж, даамжирал;
- Хүчирхийлэл ба хүндэтгэл бүхий харилцааны шинж тэмдэг.

Хичээл 3

- Хүчирхийлэл үйлдэх учир шалтгаан, үр дагавар;
- Хүчирхийллийн бус харилцааны ур чадвар.

Хичээл 4

- Уур ба үйлдэл;
- Уураа хянах ба зан үйлийн өөрчлөлт.

Хичээл 5

/4 дүгээр хичээлийн үргэлжлэл/

- Хүчирхийллийн үр дагавар эрэгтэйчүүд ба эмэгтэйчүүдэд нөлөөлөх нь;
- Хүчирхийллийн зан үйлийн үе дамжсан давтамж.

Хичээл 6

- Хүчирхийллийн зан үйлээ хянах –эерэг зан үйлээ хөгжүүлэх;
- Харилцааны ур чадвар.

Хичээл 7

- Өмнөх хичээлүүдийн үр нөлөөг үнэлэх;
- Зан үйлээ хянах хариуцлага.

Хичээл 8

2 дугаар хичээлийн давталт

- Хүчирхийлэл бол гэмт хэрэг;
- Хүчирхийлэл ба хүндэтгэл бүхий харилцаан дахь өөрчлөлт;
- Гэр бүлийн хүчирхийлэлтэй тэмцэх тухай хууль тогтоомж, хүний эрх, жендэрийн асуудал.

Хичээл 9

- Зан үйлээ өөрчлөх үүрэг хариуцлагадаа үнэнч байх;
- Мэдрэмж, сэтгэл хөдлөлийн тухай ойлголт.

Хичээл 10

- Эрэгтэйчүүд эмэгтэйчүүдийн нийгэмд эзлэх байрын талаарх уламжлалт үзэл хандлага;
- Гэр бүлийн харилцааны бүтцийн тухай ойлголт.

Хичээл 11

- Эцгийн эрхт ёсны түүх, түүний үр дагавар өнөө үед.

Хичээл 12

- Эсэргүүцэл ба Эргэцүүлэл /давталт/;
- Зан үйлээ өөрчлөхийн эерэг үр нөлөө.

Хичээл 13

- Сэтгэл хөдлөл ба мэдрэмжээ зөв илэрхийлэх;
- Өөрийгөө болон бусдыг ойлгох харилцааны ур чадвар.

Хичээл 14

- Өмнөх хичээлүүдийн давтлага – ярилцлага;
- Өмнөх хичээлүүдийн оролцооны үр дүнгийн үнэлгээ хийх ярилцлага.

Хичээл 15

- Зан үйлээ хянах-харилцааны ур чадварт гарч буй өөрчлөлт;
- Хүчирхийллийг дахин үйлдлэхээс сэргийлэх арга замууд.

Хичээл 16 -17

- Хүчирхийллийн талаарх хүүхдийн ойлголт;
- Бодол эргэцүүлэл.

Хичээл 18

- Дахилтаас урьдчилан сэргийлэх – зан үйлээ хянах арга техник.

Хичээл 19

- Зан үйлээ хянах өөртөө итгэлтэй байдал – эргэн дүгнэх.

Хичээл 20

- Дүгнэлт хичээл;
- "Бид хүчирхийлэлгүй амьдарч чадна" ярилцлага.